

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek

over de klacht van

Luc Standaert, journalist, en Ivo Vandekerckhove, hoofdredacteur van Het Belang van Limburg, en de N.V. Concentra uitgeversmaatschappij

tegen

Rudy Collier, algemeen hoofdredacteur en Yves Desmet, politiek hoofdredacteur van De Morgen

Met een brief van 18 september 2003 dienen Luc Standaert en Ivo Vandekerckhove en de N.V. Concentra Uitgeversmaatschappij klacht in naar aanleiding van een door Yves Desmet ondertekend artikel, dat op 22 augustus 2003 is verschenen in de rubriek 'Bijgedachte' van De Morgen onder de titel 'Copywriting'. Klagers hebben voordien, op 1 september 2003, aan de ombudsman van de Raad voor de Journalistiek gevraagd om een bemiddelingspoging te ondernemen. De ombudsman heeft daarop contact opgenomen met Yves Desmet, maar een minnelijke regeling werd niet bereikt. Met een brief van 13 oktober 2003 hebben Yves Desmet en Rudy Collier hun standpunt over de zaak meegedeeld, waarop klagers nog een schriftelijke repliek hebben gegeven.

De rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft de zaak behandeld op 2 februari 2004. Luc Standaert is in persoon verschenen, samen met advocaat Dirk Van Empten die ook de twee andere klagers vertegenwoordigde. Ook Yves Desmet is, mede namens Rudy Collier, in persoon verschenen. Beide partijen hebben mondeling hun visie op de zaak toegelicht.

Na de bijeenkomst hebben de beide partijen nog schriftelijk een standpunt ingediend over het verloop van de hoorzitting.

DE FEITEN

Op 21 augustus 2003 verschijnt in Het Belang van Limburg en Gazet van Antwerpen een artikel van Luc Standaert over het gebruik van Visakaarten door de Vlaamse ministers. Op 22 augustus 2003 schrijft Yves Desmet daarover een commentariërende bijdrage in de rubriek 'Bijgedachte' van De Morgen. De bijdrage is getiteld 'Copywriting' en in scherpe bewoordingen neemt Desmet het artikel van Luc Standaert en de auteur op de korrel.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

Luc Standaert, Ivo Vandekerckhove en de N.V. Concentra voeren vijf bezwaren aan tegen de bijdrage van Yves Desmet van 22 augustus 2003. Volgens hen heeft Yves Desmet het artikel van Luc Standaert onjuist weergegeven, Desmet heeft Standaert ten onrechte van plagiaat beschuldigd, hij heeft hem ten onrechte van copywriting beschuldigd, hij heeft ten onrechte het gewezen VVJ-voorzitterschap van Standaert in zijn artikel betrokken, en hij heeft ten slotte een denigrerende toon gebruikt die niet getuigt van collegialiteit. In wezen komt dit neer op drie beweerde tekortkomingen: (1) onjuiste berichtgeving, (2) ten onrechte melding maken van de hoedanigheid van gewezen VVJ-voorzitter van Standaert, en (3) oncollegiale en grievende berichtgeving.

Klagers betogen dat Yves Desmet daarmee de regels van de beroepsethiek geschonden heeft, in het bijzonder de regel dat een journalist steeds de waarheid moet respecteren. Een journalist mag de feiten niet verdraaien en mag geen onjuiste en onvolledige weergave geven van de werkelijkheid. Ook een opiniebijdrage moet gebaseerd zijn op een juiste weergave van de feiten.

Als hoofdredacteur is ook Rudy Collier bij de zaak betrokken. Er is bewust niet gekozen voor een juridische procedure, maar wel voor een klacht bij de Raad voor de Journalistiek, en dan is de juridische regel van de getrapte aansprakelijkheid niet van toepassing.

Klagers betogen ten slotte dat de hoorzitting van 2 februari 2004, waarbij de partijen na elkaar zijn gehoord, regelmatig is verlopen. Ze zijn bereid opnieuw te verschijnen voor de rapporteringscommissie indien de Raad voor de Journalistiek het opportuun en noodzakelijk zou vinden om de partijen met elkaar te confronteren.

Yves Desmet en Rudy Collier betogen vooreerst dat de klacht tegen Collier onontvankelijk is. De regel van de getrapte verantwoordelijkheid bepaalt dat wanneer de schrijver bekend is, de hoofdredacteur niet vervolgd kan worden. Bovendien is Yves Desmet politiek hoofdredacteur van De Morgen en zijn arbeidsovereenkomst bepaalt dat hij verantwoordelijk is voor de uitbouw van de opiniebladzijden van de krant. Zelfs had Collier het gewild, dan nog had hij het artikel van Desmet niet kunnen wijzigen.

Wat de inhoud van de klacht betreft, zijn Desmet en Collier van mening dat het aangevochten artikel van Desmet een opiniebijdrage is. In dergelijke stukken beschikt de auteur over een ruime vrijheid van meningsuiting, die zich niet enkel uitstrekt tot de feitelijke inhoud, maar ook tot de polemische, shockerende en zelfs denigrerende toon waarin ze geschreven zijn. Ze verwijzen naar de rechtspraak van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens en naar uitspraken van Belgische rechtscolleges waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen opiniebijdragen en stukken met de weergave van de feiten.

Na afloop van de hoorzitting laat Yves Desmet nog weten dat hij voorbehoud en verzet aantekent tegen het verloop ervan, omdat het debat niet tegensprekelijk was.

BESLISSING

Over de procedure:

1. De Raad voor de Journalistiek doet uitspraak over klachten in verband met een beweerde inbreuk van de journalistieke beroepsethiek. Het onderzoek en de beoordeling van dergelijke klacht zijn geen ‘vervolgingen’ in de zin van artikel 25, tweede lid, van de Grondwet. Dit grondwetsartikel stelt een getrapte verantwoordelijkheid in bij persmisdrijven. Het bepaalt dat de uitgever, de drukker of de verspreider niet kan worden vervolgd wanneer de schrijver bekend is en zijn woonplaats in België heeft.

Op een redactie is de hoofdredacteur de eerste verantwoordelijke voor de naleving van de beroepsethiek. In dit concrete geval is de klacht tegen Rudy Collier ongegrond. Yves Desmet is zelf politiek hoofdredacteur van De Morgen en hij is, volgens het uittreksel uit zijn arbeidsovereenkomst waarvan hij mededeling heeft gedaan, verantwoordelijk voor de uitbouw van de opiniebladzijden. In dit geval komt de betrokkenheid van Rudy Collier dus niet ter sprake.

2. Op de hoorzitting van 2 februari 2004 zijn de twee partijen na elkaar aan het woord gekomen en ze hebben er hun argumenten uitvoerig uiteengezet. Er zijn tijdens de zitting geen elementen aan de orde geweest die een confrontatie tussen de partijen noodzakelijk maken.

Over de klacht:

1. De klagers verwijten Yves Desmet in de eerste plaats dat hij een onjuiste voorstelling van de feiten geeft.

De Raad voor de Journalistiek stelt vast dat het artikel ‘Copywriting’ van Yves Desmet geen feitelijk relaas is, maar wel een opiniebijdrage. Het is verschenen op pagina 2 van De Morgen, waar gebruikelijk de opiniebijdragen worden geplaatst. Het verscheen onder de kop ‘Bijgedachte’, waar dagelijks een commentariërende bijdrage, een polemisch stuk of een column wordt gepubliceerd. Voor de lezers is het duidelijk dat de artikelen onder de kop ‘Bijgedachte’ de persoonlijke mening weergeven van de auteur.

Aan de schrijver van een column of opiniebijdrage komt een grote mate van vrijheid toe om zijn mening te geven en om conclusies te trekken uit door hem gepresenteerde feiten.

Overdrijving en eenzijdige belichting behoren daarbij tot de gebruikelijke stijlmiddelen. De auteur van een column of opiniebijdrage geniet ook een ruime mate van vrijheid om feiten te kwalificeren en van een eigen interpretatie te voorzien.

In dit concrete geval is het voor de lezer duidelijk dat zowel de titel ‘Copywriting’ als ook de insinuatie als zou aan het artikel van Luc Standaert geen eigen journalistiek werk zijn gebeurd, overdrijvingen zijn en een kwalificatie die de auteur toekent aan het artikel van klager.

In die omstandigheden komt het de Raad voor de Journalistiek niet toe om een uitspraak te doen over dit onderdeel van de klacht.

2. Klagers verwijten Desmet ook dat hij melding maakt van het gewezen voorzitterschap van de VVJ van Luc Standaert. Het voorzitterschap van de VVJ is een publieke functie, en in die hoedanigheid heeft Standaert zich steeds beijverd voor een kwaliteitsvolle journalistiek. In de visie van Desmet was dit een relevant gegeven. Desmet kon er dus naar verwijzen zonder de privacy van Standaert te schenden.

Dit onderdeel van de klacht is ongegrond.

5. Gelet op de overwegingen hierboven onder (1) is de aangevochten opiniebijdrage niet van die aard dat ze op beroepsethisch vlak als grievend kan worden beschouwd. Over het al dan niet collegiaal karakter ervan kan de Raad voor de Journalistiek zich niet uitspreken.

Brussel, 13 mei 2004.